

UREDJA O PROGLAŠENJU SPOMENIKA PRIRODE „BORAČKI KRŠ”

(„Sl. glasnik RS”, br. 41/2019)

Član 1

Borački krš u jugozapadnoj Šumadiji, između južnih ograna planine Rudnik i severnih ograna Kotlenika, stavlja se pod zaštitu kao prirodno dobro od izuzetnog značaja, odnosno I kategorije kao spomenik prirode pod imenom „Borački krš” (u daljem tekstu: Spomenik prirode „Borački krš”).

Član 2

Spomenik prirode „Borački krš”, stavlja se pod zaštitu kako bi se: očuvali reprezentativni primeri stubasto lučenih kvarclatita, koji predstavljaju izuzetnu geološku i geomorfološku vrednost zbog svog stepena očuvanosti nakon dugotrajne erozije i ekshumacije; očuvala kombinacija različitih geoloških, geografskih i mikroklimatskih okolnosti koje su doprinele da se na ovom području razvije karakteristična flora i fauna, od kojih su mnoge vrste zaštićene na osnovu nacionalnog zakonodavstva; očuvala značajno kulturno-istorijska celina koja se razvijala u kombinaciji sa prirodnim vrednostima; očuvao visok nivo kvaliteta predela. Značaj sa aspekta biodiverziteta istaknut je prisustvom 79 vrsta ptica od čega je evidentirano deset vrsta sa dodatka I Direktive o pticama, što ovo područje svrstava u potencijalna SPA odnosno Natura 2000 područja, a to su: osičar *Pernis apivorus*, sivi soko *Falco peregrinus*, buljina *Bubo*, vodomar *Alcedo atthis*, crna žuna *Dryocopus martius*, siva žuna *Picus canus*, seoski detlić *Dendrocopos syriacus*, srednji detlić *Dendrocopos medius*, šumska ševa *Lullula arborea* i rusi svračak *Lanius collurio*. U dodatu II Bernske konvencije nalaze se osičar *Pernis apivorus*, buljina *Bubo bubo* koja pripada kategoriji SPEC 3 vrsta ptica u odnosu na evropske potrebe zaštite i šumska ševa *Lullula arborea* koja pripada kategoriji SPEC 2 vrsta ptica u odnosu na evropske potrebe zaštite.

Na osnovu ustanovljenih vrednosti područje Boračkog krša zajedno sa Gružanskom akumulacijom, koja ima namenu za vodosnabdevanje jedinica lokalnih samouprava: Kragujevac, Knić, Batočina i Lapovo, izdvojeno je kao nacionalno IBA (ImportantBirdArea) područje „Akumulacija Gruža”.

Na području Boračkog krša evidentirano je osam vrsta herpetofaune koje su zaštićene propisima. Od toga je šumska kornjača *Testudohermanni* - prema Crvenoj knjizi gmizavaca Srbije sa statusom ranjiva vrsta, a vrsta kratkonogi gušter *Ablepharus kitaibelii* sa statusom ugrožena vrsta.

Član 3

Spomenik prirode „Borački krš”, obuhvata deo Rudničko-kotleničke oblasti, i nalazi se u jugozapadnoj Šumadiji između Rudničkih, Kotleničkih i Gledičkih planina na teritoriji opštine Knić i obuhvata katastarsku opštinu Borač.

Površina Spomenika prirode „Borački krš” iznosi 68,22 ha, od čega je 54,35 ha (79,67%) u državnom vlasništvu, 12,89 ha (18,89%) u privatnom vlasništvu, a 0,98 ha (1,43%) u drugim oblicima svojine.

Opis granica i grafički prikaz Spomenika prirode „Borački krš”, dati su u Prilogu - Opis granica i grafički prikaz Spomenika prirode „Borački krš”, koji je odštampan uz ovu uredbu i čini njen sastavni deo.

Član 4

Na području Spomenika prirode „Borački krš”, utvrđuje se režim zaštite II stepena, na kome se sprovodi aktivna zaštita radi očuvanja i unapređenja prirodnih vrednosti, posebno kroz mere upravljanja populacijama divljih biljaka i životinja, održanje i poboljšanje uslova u prirodnim staništima i tradicionalno korišćenje prirodnih resursa.

Osim zabrane radova i aktivnosti, koje su utvrđene članom 35. Zakona o zaštiti prirode zabranjuje se i:

- 1) promena i rekonstrukcija postojeće morfologije terena;
- 2) eksploatacija mineralnih sirovina;
- 3) izvođenje zemljanih, šumarskih i drugih radova koji mogu narušiti temeljne vrednosti prirodnog dobra;
- 4) uzimanje petrološkog materijala, osim za potrebe naučnih istraživanja;
- 5) formiranje deponija (jalovina, komunalni, industrijski i drugi otpad, kao i viška zemlje sa otkopa) i spaljivanje otpada;
- 6) promena namene površina;
- 7) izgradnja energetskih objekata;
- 8) izgradnja infrastrukturnih objekata elektronskih komunikacija (antenska postrojenja radio televizijskih predajnika, predajnici mobilne telefonije, kao i drugih objekata visokogradnje koji narušavaju vizuelni integritet prostora);
- 9) izgradnja nadzemnih i podzemnih linijskih infrastrukturnih objekata (elektroenergetski vodovi, žičare i sl.);
- 10) izvođenje svih drugih radova kojima se mogu narušiti primarne prirodne i ambijentalne vrednosti, a posebno staništa zaštićenih vrsta faune (npr. postavljanje reflektora ili druge vrste osvetljenja);
- 11) uređivanje prostora i/ili izvođenje radova i aktivnosti koji mogu da naruše utvrđena svojstva, statičku bezbednost i namenu objekata sa statusom nepokretnih kulturnih dobara;
- 12) korišćenje i uništavanje strogo zaštićenih vrsta biljaka, životinja i gljiva i preduzimanje aktivnosti kojima bi se mogla ugroziti njihova staništa;
- 13) korišćenje tehničkih sredstava koja mogu oštetiti ili uništiti primerke zaštićenih vrsta, odnosno njihova staništa i njihovo sakupljanje izvan propisanog perioda;
- 14) postavljanje tabli i drugih obaveštenja na stablima;
- 15) seča koja nije u skladu sa planovima gazdovanja šumama;

- 16) odnošenje stelje, lisnika i zemljišta sa površina pod šumama;
- 17) fragmentacija šumskog kompleksa;
- 18) promena vegetacijskog sastava bez prethodne saglasnosti nadležnih ustanova zaštite prirode i kulturnih dobara;
- 19) uništavanje gnezda ptica i aktivnosti koje dovode do uznemiravanja ptica u periodu razmnožavanja (mart-jul);
- 20) isušivanje lokalnih bara i manjih vodenih površina.

Radovi i aktivnosti ograničavaju se na:

- 1) sprovođenje aktivnosti u cilju zaštite i prezentacije nepokretnih kulturnih dobara i u svrhu revitalizacije prirodnih staništa;
- 2) konverziju šumskih površina tj. prevođenje alohtonih šumskih površina u autohtone, kao i prevođenje izdanačkih u visoke šume;
- 3) redovno suzbijanje invazivnih vrsta na mestima gde njihova ekspanzija ugrožava podmladak autohtone vegetacije;
- 4) sanaciju degradiranih šumskih ekosistema;
- 5) izgradnju objekata (info centar, suvenirnica, bilborda i dr.) koji imaju funkciju prezentacije zaštićenog prirodnog dobra;
- 6) rekonstrukciju, sanaciju i adaptaciju stambenih i ekonomskih objekata poljoprivrednih domaćinstava;
- 7) hortikultурно uređenje i postepenu zamenu dekorativnih starih jedinki dendroflore vrstama koje su autohtone, prema projektno-tehničkoj dokumentaciji (u dvorištu crkve);
- 8) geološka i druga istraživanja koja nisu u suprotnosti sa ciljevima očuvanja i unapređivanja prirodnih vrednosti zaštićenog područja.

Zabrane i ograničenja propisane ovim članom, ne odnose se na vojne objekte i komplekse, kao i aktivnosti koje Vojska Srbije izvodi ili će izvoditi za potrebe odbrane Republike Srbije.

Član 5

Spomenik prirode „Borački krš“ poverava se na upravljanje Javnom preduzeću „Srbijašume“ (u daljem tekstu: Upravljač).

U obavljanju zakonom utvrđenih poslova upravljanja zaštićenim područjem, Upravljač je ovlašćen i dužan naročito da: organizuje čuvarsku službu; obeleži zaštićeno područje i područje zaštitne zone; doneše plan upravljanja, godišnji program upravljanja i akt o unutrašnjem redu i čuvarskoj službi; vodi evidencije o prirodnim vrednostima i ljudskim aktivnostima; obaveštava korisnike zaštićenog područja i zaštitne zone o mogućnostima za obavljanje radova i aktivnosti; učestvuje u postupku utvrđivanja naknade za

uskraćivanje ili ograničavanje prava korišćenja; izdaje saglasnosti i odobrenja; prati stanje i vodi evidencije o prirodnim vrednostima, nepokretnostima i ljudskim aktivnostima; utvrđuje i naplaćuje naknade za korišćenje zaštićenog područja.

Upravljač je dužan da izvrši upis delatnosti upravljanja zaštićenim područjem u skladu sa propisima kojima se uređuje klasifikacija delatnosti i registracija udruženja u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ove uredbe.

Član 6

Očuvanje, unapređenje, održivo korišćenje i prikazivanje prirodnih i drugih vrednosti Spomenika prirode „Borački krš”, sprovodi se prema planu upravljanja koji donosi Upravljač na period od deset godina (u daljem tekstu: Plan upravljanja), sa sadržinom i na način propisan zakonom kojim se uređuje zaštita prirode.

Plan upravljanja sadrži ciljeve i prioritetne zadatke očuvanja povoljnog stanja zaštićenog područja, kao i preventivne mere zaštite od požara u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita od požara i propisima donetim na osnovu tog zakona.

Plan upravljanja Upravljač donosi i dostavlja ministarstvu nadležnom za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo) najkasnije u roku od deset meseci od dana stupanja na snagu ove uredbe.

U postupku davanja saglasnosti na Plan upravljanja, Ministarstvo pribavlja mišljenja ministarstava nadležnih za poslove nauke, prosvete, turizma, prostornog planiranja, vodoprivrede, rудarstva, poljoprivrede, šumarstva i finansija.

Upravljač je dužan da jednom u tri godine analizira sprovođenje Plana upravljanja i ostvarene rezultate i po potrebi izvrši njegovu reviziju.

Do donošenja Plana upravljanja, Upravljač vrši poslove na osnovu godišnjeg programa upravljanja koji je dužan da doneše i dostavi Ministarstvu na saglasnost u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ove uredbe.

Godišnji program upravljanja iz stava 6. ovog člana sadrži naročito: sažet prikaz prirodnih i drugih vrednosti zaštićenog područja, ciljeva zaštite i održivog korišćenja, mogućnosti i ograničenja za njihovo ostvarivanje; detaljan prikaz godišnjih zadataka na čuvanju, održavanju, unapređenju, prikazivanju i održivom korišćenju zaštićenog područja za potrebe nauke, obrazovanja, rekreacije i turizma i ukupnog socio-ekonomskog razvoja; prikaz konkretnih poslova na izradi i donošenju upravljačkih dokumenata, prvenstveno Plana upravljanja, akta o unutrašnjem redu i čuvarskoj službi i akta o naknadi za korišćenje zaštićenog područja; prikaz zadataka na obeležavanju zaštićenog područja, zasnivanju informacionog sistema i protivpožarnoj zaštiti; prikaz subjekata i organizacionih i materijalnih uslova za izvršenje programa, visine i izvora potrebnih finansijskih sredstava.

Član 7

Upravljač je dužan da obezbedi sprovođenje režima zaštite, odnosno unutrašnji red i čuvanje zaštićenog područja u skladu sa pravilnikom o unutrašnjem redu i čuvarskoj službi koji donosi uz saglasnost Ministarstva u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ove uredbe.

U okviru sadržine propisane Zakonom o zaštiti prirode, pravilnikom iz stava 1. ovog člana se bliže utvrđuju zabranjeni radovi i aktivnosti, kao i pravila i uslovi obavljanja radova i aktivnosti koji su dopušteni na području Spomenika prirode „Borački krš”.

Pravilnik iz stava 1. ovog člana se objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Član 8

Upravljač je dužan da na propisan način obeleži Spomenik prirode „Borački krš”, njegove spoljne granice i granice površina, odnosno lokaliteta sa režimom zaštite I, II i III stepena, najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ove uredbe.

Upravljač je dužan da u saradnji sa Republičkim geodetskim zavodom i Zavodom za zaštitu prirode Srbije, izvrši identifikaciju granica Spomenika prirode „Borački krš” na terenu, digitalnoj ortofoto karti i katastarskom planu, u roku od 12 meseci od dana stupanja na snagu ove uredbe.

Na operat, odnosno zapisnik o utvrđivanju granica iz stava 2. ovog člana, saglasnost daje ministarstvo nadležno za poslove prostornog planiranja.

Granice utvrđene, opisane i verifikovane na način propisan u st. 2. i 3. ovog člana, smatraće se merodavnim u svim stvarima koje se tiču sprovođenja ove uredbe.

Član 9

Upravljač je dužan da zasnuje digitalnu bazu podataka, odnosno geografski informacioni sistem o prirodnim i stvorenim vrednostima, nepokretnostima, aktivnostima i drugim podacima od značaja za upravljanje Spomenikom prirode „Borački krš”, u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ove uredbe.

Član 10

Visinu naknade za korišćenje Spomenika prirode „Borački krš” svojim aktom utvrđuje Upravljač, u skladu sa zakonom kojim se uređuju naknade za korišćenje javnih dobara.

Član 11

Sredstva za sprovođenje Plana upravljanja Spomenika prirode „Borački krš” obezbeđuju se iz budžeta Republike Srbije, od naknade za korišćenje zaštićenog područja, prihoda ostvarenih obavljanjem delatnosti Upravljača i iz drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Član 12

Planovi, programi i osnove iz oblasti rudarstva, energetike, saobraćaja, šumarstva, lovstva, upravljanja ribljim fondom, vodoprivrede, poljoprivrede i turizma i drugih delatnosti od uticaja na prirodu, a koji se odnose na korišćenje prirodnih resursa i prostora u zaštićenom području Spomenika prirode „Borački krš”, usaglašiće se sa Prostornim planom Republike Srbije, ovom uredbom i Planom upravljanja.

Planovi, programi i osnove iz stava 1. ovog člana donose se uz prethodnu saglasnost ministra nadležnog za poslove zaštite životne sredine.

Član 13

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Prilog

OPIS GRANICA I GRAFIČKI PRIKAZ SPOMENIKA PRIRODE „BORAČKI KRŠ”

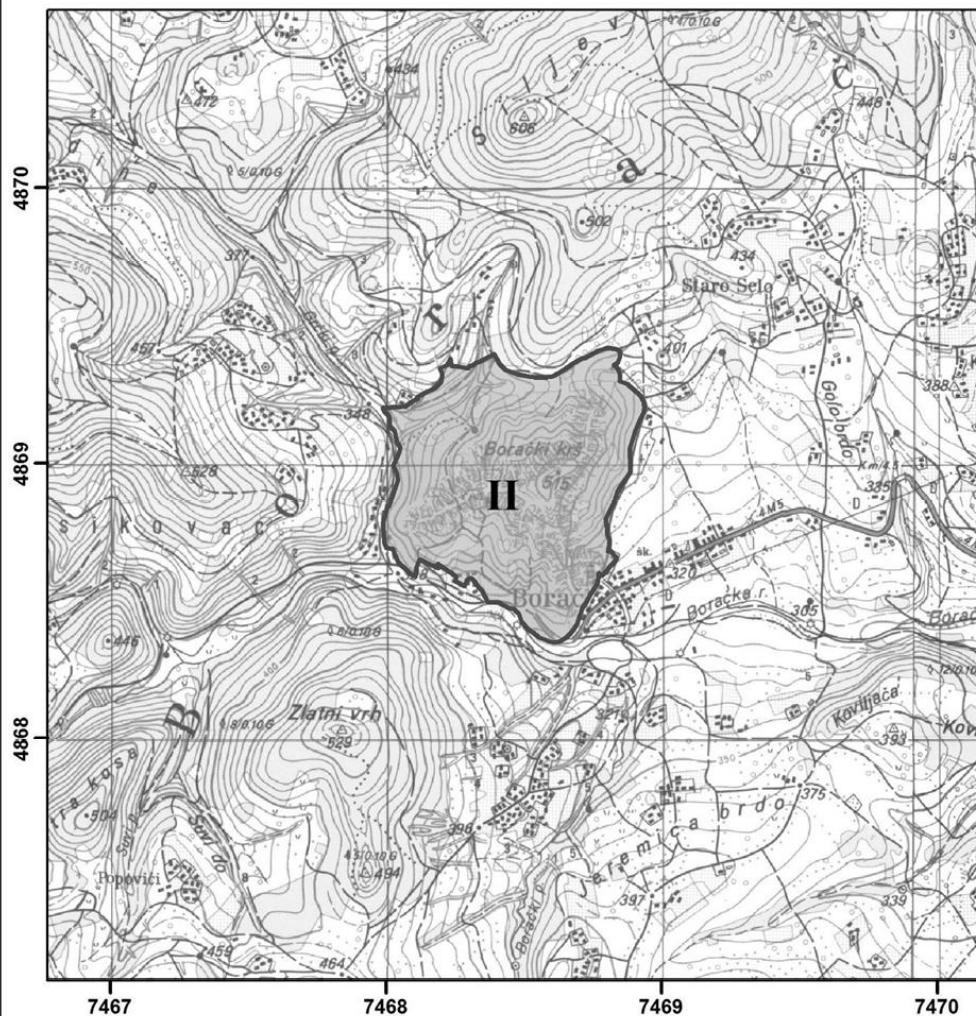
Granice Spomenika prirode „Borački krš” u režimu zaštite II stepena

Početna tačka opisa granice se nalazi u KO Borač, na tromeđi k.p. br. 1121, 1084 i puta (k.p. broj 584). Granica ide putem (k.p. broj 584) u pravcu istoka, odvaja se istočnom međom k.p. broj 581/1 i ide u pravcu juga međama k.p. br. 581/1, 581/2, 582/1, 583 i 1851. Granica seče put (k.p. broj 585) pod pravim uglom i dolazi do tromeđe puta (k.p. broj 585), 1869/2 i 1870/2 odakle obilazi oko k.p. broj 1869/2, obuhvatajući staro groblje. Granica ponovo seče put (k.p. broj 585) iz najsevernije tačke k.p. broj 1869/2 do međe sa k.p. broj 1852, ide južno i nastavlja k.p. broj 583, te obuhvata k.p. br. 1629, 1628, 1630, 1627/1 i 1627/2. Granica dalje prati potok (k.p. broj 906) uzvodno do tromeđe k.p. br. 1128/3, 1084 i potoka (k.p. broj 906) odakle seče k.p. broj 1084 u pravcu tromeđe k.p. br. 1084, 1126 i 1127/3. Granica dalje nastavlja u pravcu severoistoka te prati među k.p. broj 1084 do početne tačke opisa.

СПОМЕННИК ПРИРОДЕ

„БОРАЧКИ КРШ“

1 : 25 000

Легенда

Граница СП „Борачки крш“

Режим заштите II (другог) степена